

SMT J. P. SHROFF ARTS COLLEGE, VALSAD

internal test- 2024
Sanskrit-core course
Paper- 17 (xvii)
M. A -Sem- 4 (IV)
वैदिक-साहित्य
पत्र लेखनम्

DATE- 29-2-24

Marks-50

Time: 10.15 to 12.15

प्रश्न-१ महाविद्यालयना प्राचार्यने तमारी अनुपस्थिति नां कारणं ज्ञाणवतो पत्र (१०)
संस्कृतमां लप्सो.

अथवा/ OR

प्रश्न-१ तमारा पुत्रना लग्ननी आमंत्रणपत्रिका संस्कृतमां तैयार करो.

प्रश्न-२ -(अ) कोरु पाणु ओ नो अर्थं दर्शक नोधं सलित अनुवाड करो. (८)

- (१) अति द्रव सारमेयौ श्वानौ चतुरक्षौ शबलौ साधुना पथा ।
अथा पितृन्त्सुविदत्राँ उपेहि यमेन ये सधमादं मदन्ति ॥ १०-१४-१०
- (२) उदीरतामवर उत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असु य ईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥ १०-१५-१
- (३)। यत्ते भूमिं चतुर्भृष्टि मनो जगाम दूरकम् ।
तत्त आ वतयामसीह क्षयाय जीवसे ॥ १०-५८-३
- (४) उत त्वः पश्यन्न ददर्श वाचमुत त्वः शुण्वन्न शुणोत्येनाम् ।
उतो त्वस्मै तन्व १ वि सस्त्रे जायेव पत्य उशती सुवासाः ॥ १०-७१-४

प्रश्न-२ -(ब) कोरु पाणु ओक नो अर्थं दर्शक नोधं सलित अनुवाड करो. (५)

- (१) प्र वाताइव दोधत उन्मा पीता अयंसत ।
कुवित्सोमस्यापामिति ॥ १०-११९-२
- (२) अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यहमादित्यैरुत विश्व देवै
अहं मित्रावरुणोभा विभर्म्यहमिन्द्राग्नि अहमश्विनोभा ॥ १०-१२५-१

प्रश्न-३ ' ज्ञानसूक्त ' उपर सविस्तरं यर्या करो. (१३)

अथवा

प्रश्न-3 टूंकनोध लभो.

- (१) यमदेवता
- (२) इन्द्र-लब सूक्त

प्रश्न-४ टूंकनोध लभो.(गमे ते जे)

(१४)

- (१) पुरुरवा-उर्वशी सूक्त
- (२) मन आवर्तन सूक्त
- (३) अन्त्येष्टि संस्कार
- (४) वागाम्भृणी नी आत्म-प्रशंसा

— अस्तु —

श्रीमती. जे.पी.श्रॉफ आर्ट्स कॉलेज, वलसाड.
आंतरिक मुल्यांकन कसौटी- डेब्रुआरी २०२४.

એમ.એ.સેમ. -૪

સંસ્કૃત પેપર-૧૮-પાઠ સમીક્ષા

Date: 01/03/2024

Marks:50

Time:(2 hours).

10:15 to 12:15

પ્રશ્ન:૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો.(કોઈ પણ પાંચ)

(૧૦)

૧) સંચરિત પાઠમાં પ્રવેશતી અશુદ્ધિઓના કારણો જણાવો.

૨) કાગળની શોધ સૌપ્રથમ કયા દેશમાં થઈ હતી?

૩) શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતાનો સૌપ્રથમ અંગ્રેજી ભાષામાં અનુવાદ કોણે કર્યો?

૪) પુર્ક રીડિંગ એટલે શું?

૫) પાઠ સમીક્ષાના મૂળતત્ત્વો કયા કયા છે?

૬) ખરોઈ ધમ્મપદ કોને - ક્યારે મળી આવી હતી?

૭) સંશોધન એટલે શું?

પ્રશ્ન:૨) પાઠ સમીક્ષાના અધિનિયમો વિશે સવિશેષ નોંધ લખો.

(૧૩)

અથવા

પ્રશ્ન:૨) પાઠ સંપાદન અંગેનાં વ્યવહારુ સુચનો જણાવો.

૧)બાવરી હસ્તપ્રત

૨)ખરોઈી ધમ્મપદ

૩) રામાયણની સમિક્ષિત આવૃત્તિ

૪) મહાભારતની સમિક્ષિત આવૃત્તિ

પ્રશ્ન:૪) જરૂરી મુદ્દાઓ સુધારીને ફરીથી પ્રેરેગ્રાફ લખો

(૧૪)

વીધાર્થીઓના માનસમાં રાષ્ટ્રીય ભાવના ને સીચન કરીશું તો રાષ્ટ્રીય એકતાનો પાયો સંગીન થશે શિક્ષણ સંસ્થા ઓ એમાં નોંધ પાત્ર યોગદાન આપી શકે.તે યુવક મહેત્સવમાં શાસંકૃતિક કાર્યક્રમો દ્વારા આને રાષ્ટ્રીય પર્વ ની ઉજવણી જેવા અનેક કાર્યક્રમ મો દ્વારા વીધાર્થીઓમા રાષ્ટ્રીય ભાવના ખિલવવામાં મહત્વનો ફારો આપી શકે રેડિયો દૂરદર્શન તેમ જ ફિલ્મ નિર્માતાઓએ આ બાબતમા નોંધ પાત્ર ફારો આપવો જોઈએ રાષ્ટ્રીય એકતા નિ ભાવના ને પોષક નિવડે એવા શાસંકૃતિક કાર્યક્રમો આને શાહિત્ય ને પૂરેપૂરી ઉત્તેજન આપવુ જોઈએ.ભિનન ભિન્ન ભાશાઓ આને ધર્મ આને જ્ઞાતિ ઓના લોગો એકશૂતરે ગૂથાય ને રાષ્ટ્રીય એકતા સિદ્ધ કરે એ માટે આપણે પ્રયત્ન પ્રમાણિત પરચતનો કરવા પડશે.....

"અસ્તુ"

श्रीमती जे. पी. श्रोत्र आदर्स कोलेज, वलसाड
आंतरिक मूल्यांकन परीक्षा डेब्युआरी/मार्च-२०२४

M. A (Semester: IV) Examination

Sanskrit Paper: 19-B

वेदान्तशास्त्र

श्रीवल्लभाचार्य - ब्रह्मसूत्राणुभाष्यम् (नियतांश)

Date: 02/03/2024

Time: 10.15 to 12.15

Total Marks: 50

प्रश्न: १ दूकमां जवाळ लणो. (कोणपल पांच)

१०

- १) अणुभाष्यनुं द्विकर्तृत्व दूकमां समजवो.
- २) विकलनाथजुना स्वतंत्र गुंथनुं नाम लणो.
- ३) शुक्राद्वैत शब्दनो अर्थ आपो.
- ४) पुष्टिमार्ग अटले शुं?
- ५) ब्रह्मसूत्रना डेटला अध्याय? नाम लणो.
- ६) सगुणब्रह्म अने निर्गुणब्रह्म अटले शुं?
- ७) पंचपर्वा विधाभायाना नाम जशावो.

प्रश्न: २ नीयेना गद्यभंडोमांथी गमे ते बेनुं विवरण सहित भाषांतर करो.

०८

(१) अथवैतर्हीमानि सिध्यन्ति प्रयोजनानि । अधिकाकाङ्क्षा न भवेदध्याहारश्च । पुरुषार्थश्च सिध्यत् ।
उच्छेदश्च न भवेदिति । कथम् । अथशब्दोर्थचतुष्टये वर्तते । मङ्गले । अधिकारे । आनन्तर्ये । अर्थान्तरोपक्रमे
च । तत्र श्रुतिमात्रेणैव मङ्गलसिद्धेरर्थान्तरस्य च पूर्वोक्तस्याभावान्न तत्कल्पनम् । अथावशिष्यत
आनन्तर्ये चाधिकारे वेति । आनन्तर्ये त्वध्ययनस्य स्वतः सिद्धत्वादधिकाकाङ्क्षा भवति । तथा सति
तदभावान्न विचारः सिध्येत् ।

(२) शास्त्रे योनिः शास्त्रयोनिः । शास्त्रोक्त कारणत्वादित्यर्थः । शास्तीति शास्त्रं वेदः । सामान्यग्रहणं
पूर्वकाण्डे पूर्वसृष्टिवाक्यानां संग्रहार्थम् । यथास्यैव कारणत्वं नान्यस्य तथोपरिष्ठाद्वक्ष्यामः ।
मतान्तरवज्जन्मादीनां न विकारित्वं किंत्वाविर्भावतिरोभावावेव । तथोत्तरत्वं वक्ष्यते तदनन्यत्वाधिकरणे
(ब्र. सू. २-१-१५) नामलीलाया अपि न पृथङ् निरूपणं प्रपञ्चमध्यपातात् ।

(३) नन्वेवमस्तु पृथिव्योषधिसृष्ट्यनन्तरमन्नसृष्टिरिति चेत् । न ।

छान्दोग्यश्रुतेरपेक्षाभावान्महाभूतमालस्यैवाभिलषितत्वात् । एकपदलक्षणापेक्षया तत्स्वीकारस्यगुरुत्वात्पूर्वोक्त एव संशयः । तन्नान्नमयं हि सौम्य मन आपोमयः प्राणस्तेजोमयी वाक् (छां. ६।५।४।) इति त्रयाणां सहचारः सर्वलोपलभ्यते । लोकप्रसिद्धिर्वर्षणभूयिष्ठलिङ्ग च । तस्मात्पृथिव्योषध्यान्नानां मध्ये भेदविवक्षया यक्तेचिद्वक्तव्येन्नमुक्तमीत्येवं प्राप्ते ।

(४) तन्न कश्चित् तद्व्युपदेशेन प्रोक्तानि तत्त्वमस्यादिवाक्यानि स्वीकृत्य जीवमात्रं च ब्रह्म स्वीकृत्य तदतिरिक्तस्य सर्वस्य कारणांशकार्यरूपस्य मिथ्यात्वं परिकल्प्य तदबोधकश्रुतीनामर्थवादत्वेन मिथ्यात्वं स्वीकृत्य सुषुप्तिसम्पत्त्योर्भगवता प्रकटीकृतमानन्दरूपत्वं तत्प्रतिपादकवाक्यानां सद्योमुक्तिरूपफलवाचकत्वमुक्त्वा क्रममुक्तिमुपासनापरत्वेन योजयित्वा वेदसुत्राणि व्याकुलीचकार ।

(५) सूत्र समञ्जसो (गमे ते अंङ)

०५

१) अथातो ब्रह्मजिज्ञासा ॥

२) ज्ञोत एव ॥

३. वल्लभाचार्येण मतानुसारं 'अणुं' स्वरूपं वर्णवो.

१३

अथवा

३. श्रीवल्लभाचार्येण मते 'अणुं' स्वरूपं समञ्जसो.

४. देकनोध लभो. (गमे ते अं)

१४

१. अणुं कर्तृत्व

२. 'अणुभाष्य' शीर्षक

३. प्रस्थानयतुष्टय

४. जगत अने संसारनो. लेख

... अस्तु ...

શ્રીમતી જી.પી. શ્રોફ આર્ટસ કોલેજ, વલસાડ

કુલ ગુણ - ૫૦

આંતરિક મૂલ્યાંકન કસોટી - ૨૦૨૪

તારીખ - ૦૪/૦૩/૨૪

M.A. SEM - ૪

વાર - સોમવાર

સંસ્કૃત - પ્રશ્નપત્ર - ૨૦

સમય - ૧૦:૩૦-૧૨:૩૦

(આધુનિક સંસ્કૃત લઘુકથા એવં વ્યવહારિક સંસ્કૃત)

પ્રશ્ન - ૧ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (૧૦)

- ૧) પંડિત કલાનાથ શાસ્ત્રીએ કયા બે સામાયિકોનું સંપાદન કર્યું છે ?
- ૨) ડૉ. ઇચ્છારામ દ્વિવેદીનું ઉપનામ જણાવી તેમની બે લઘુકથાના નામ જણાવો.
- ૩) ગુજરાતના સંસ્કૃત લઘુકથા સર્જકોના નામ લખો.
- ૪) મધ્યયુગના પ્રસિદ્ધ કથાસંગ્રહોના નામ આપો.
- ૫) સ્નેહાવતાર અને સુકન્યા વાર્તાના લેખકનું નામ જણાવો.
- ૬) હેમચંદ્રાચાર્ય કથાના કેટલા ભેદો આપે છે ? કયા કયા ?
- ૭) ડૉ. અભિરાજ રાજેન્દ્ર મિશ્રાના બે વાર્તાસંગ્રહોના નામ જણાવો.

પ્રશ્ન - ૨ (અ) સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો. (ગમે તે બે) (૮)

- ૧) "સ જનઃ કીદક્ સૌભાગ્યશાલી યો હિ સોપાનત્કઃ સચ્છત્રઃ સન્ અસ્મિન્ પથિ ચલતિ । એકં ભાગ્યં મમાપિ યત્ સ્કંધે ભારઃ, પદાયોઃ સ્ફોટઃ, પટરહિતોદેહઃ । પાવકાદપિ તપ્તતરા ઇયં બાલુકામયી ભૂમિઃ પાદૌ નિતરાં દંદહયતે ।" એવં વિચારયન્ અઙ્ગપ્રક્ષાલિકા પ્રસાર્ય વામબાહુમેવ મસ્તકોપધાનં વિધાય તત્ર શરીરમપાતયત્ ।
- ૨) "ભ્રાતઃ, એષુ દિનેષુ તુ સમય એવ ન લભ્યતે । તાદૃશી કાર્યવ્યસ્તતાઽસ્તિ ।" અંતે આવેશવશાદયમેવંવિધમપિ કિંચન વાક્યમવદત્ યત્ । 'પુનરસ્માકં પરમ્પરાનુસારં સંજયં પાઠયિત્વા સ્નાનમપિ કર્તવ્યં ભવેદ્ યત્ શીતકાલે કષ્ટાવહં સમ્પદ્યતે ।'
- ૩) મયોક્તમ્ - "સ્વનુષ્ઠિતં ત્વયા યદેવાનુષ્ઠિતમ્ । ત્વયા નારીચૈતન્યોદ્બોધસ્ય શઙ્ખનાદઃ ઘોષિતઃ । નારીમહત્ત્વં સત્યાપિતમ્ । આત્મનો જીવનં રસાતલાદુદ્ધૃત્યસાર્થકં કૃતવતી ત્વમ્ ।" તદૈવ

कमलिनी उद्बोधमवाप । तस्या दिप्ते नेत्रे, गौरवर्ण वदनं मनोहरयो
अधरोष्ठयोश्च मधुरं स्मितमासित् ।

४) यथा कोऽप्यसाध्यरुग्णः कस्यचिदपि समर्थवैद्यस्य नाम
श्रवणमात्रेणातुरतया तत्र धावति तथैव मे जनकऽपि तस्मिन् ग्रामे
तस्मिन् कुले योग्यो वरो वर्तत इति श्रुत्वा तत्काल एव तत्र गच्छति
स्म । किन्तु प्रायेण निराशयैव तत्स्वागतं कृतम् ।

(બ) ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (ગમે તે એક) (૫)

૧) “સાહેબ ! જિંદગીમાં મને ચાર વ્યક્તિઓ બહુ જ વહાલી હતી.
એમાંથી એક રેવતી. મારી વહુ, જિંદગીમાં મને એ સૌથી વધારે વહાલી
હતી. એની જિંદગી બચાવવા જતાં હું એની હત્યારી કહેવાઈ. સગા
દીકરાએ એની માને સાપણ નવાજી. બીજું કોઈ તો મારું પોતાનું છે
નહિ જેની આગળ જઈને મારી નિર્દોષતા જાણવું ? ”

૨) “ના, ના, હમણાં જ પૂરું કર કામ. આજે અગિયારસ છે ! આજે
તો ઘરમાં વધારે કામ પડ્યું છે. છોકરાઓ નિશાળે જવાના છે. તેમને
માટે રસોઈ કરવાની છે. વળી, તારા શેઠ માટે ફરાળ બનાવવાની છે.
જલદી કર.” લાચાર સુમિત્રા કમને ફરી વાસણ માંજવા લાગી.

પ્રશ્ન ૩ ‘લઘુકથાસન્ધય’ ની નારીવાદી અભિગમ ધરાવતી કથાઓની. (૧૩)
સમીક્ષા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન ૩ અર્વાચીન સંસ્કૃત લઘુકથાના સર્જકોનો પરિચય આપો.

પ્રશ્ન ૪ ટૂંક નોંધ લખો. (૧૪)

૧) ‘કઃ સુખી’ લઘુકથામાં નિહિત સુખની સંકલ્પના

૨) ‘અદ્વૈતવિમર્શ’ કથાનું વિવેચન કરો.

૩) ‘પશ્ચાન્નાપ’ માં અપરાધ માટેનો મનઃસંતાપ

૪) ‘સ્નેહાવતાર’ શીર્ષક